

Запровадження конкуренції на ринку електричної енергії в новій моделі ринку

Вадим Соломченко,
начальник відділу
Департаменту ПЕК та ЖКГ
Антимонопольного комітету
України

Принципи функціонування нового ринку

ОЕС України та Бурштин

Бурштинський енергоострів

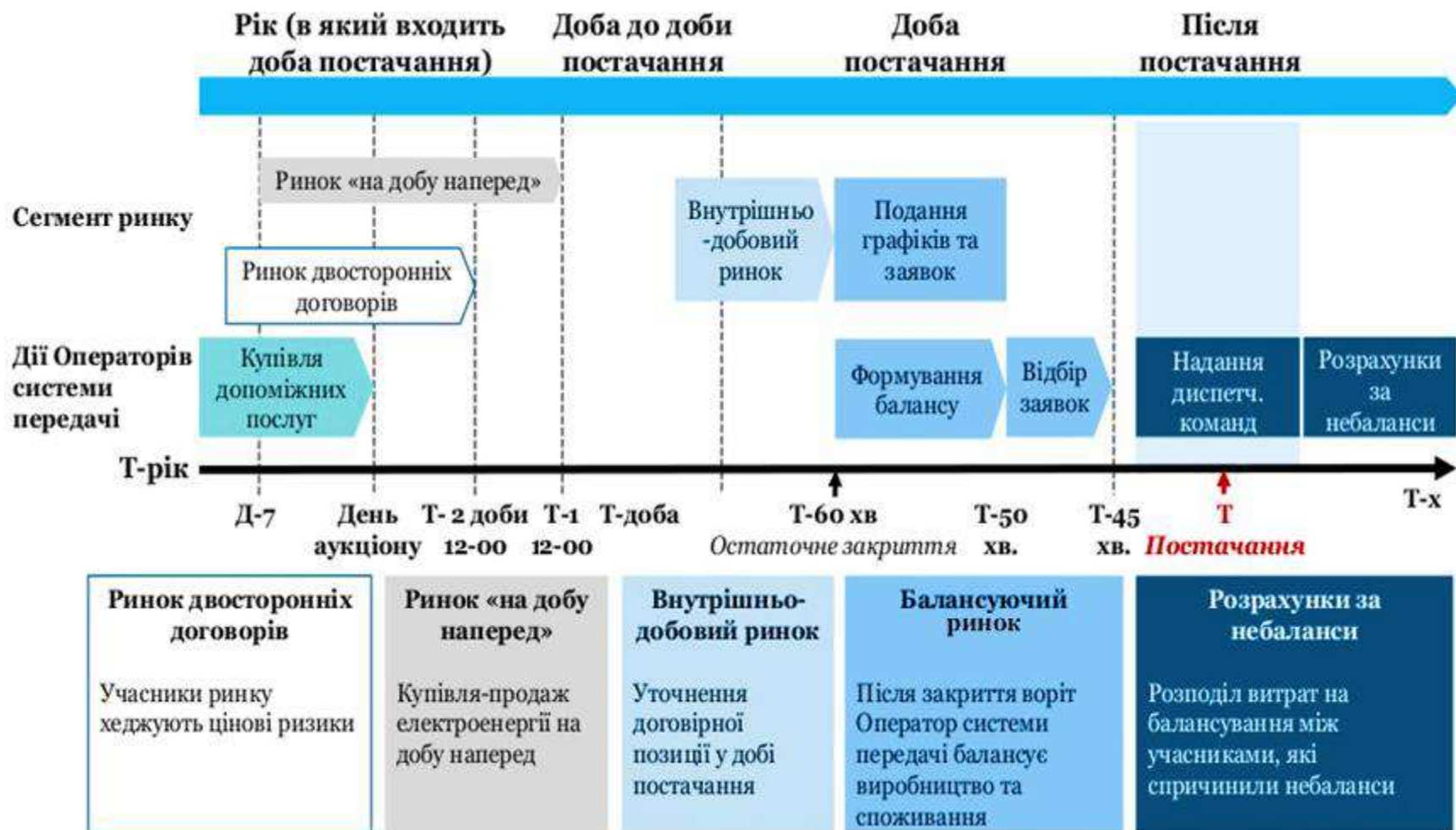

ОЕС України

	ОЕС України	Бурштинський енергоострів
Генерація	Енергоатом, Укргідроенерго, Група ДТЕК, Донбасенерго, Центренерго > 90 % ринку	Бурштинська ТЕС ДТЕК Західенерго ≈ 90 % ринку, Калуська ТЕЦ ≈ 7 % ринку
Імпорт	до 14% потреб	до 90% потреб
Імпортери	Росія, Білорусь, Молдова	Угорщина, Словаччина, Румунія
ГЕС для балансування	Укргідроенерго > 48 % ринку	Теребле-Ріцька ГЕС < 1 % ринку
PSO генерація	90% Енергоатом, 35% Укргідроенерго	відсутнє
Споживання	зима/мах – 20000-22000 МВт літо/мін – 13000-16000 МВт	зима/мах – 1050-1150 МВт літо/мін – 450-500 МВт

Операції на ринку електричної енергії

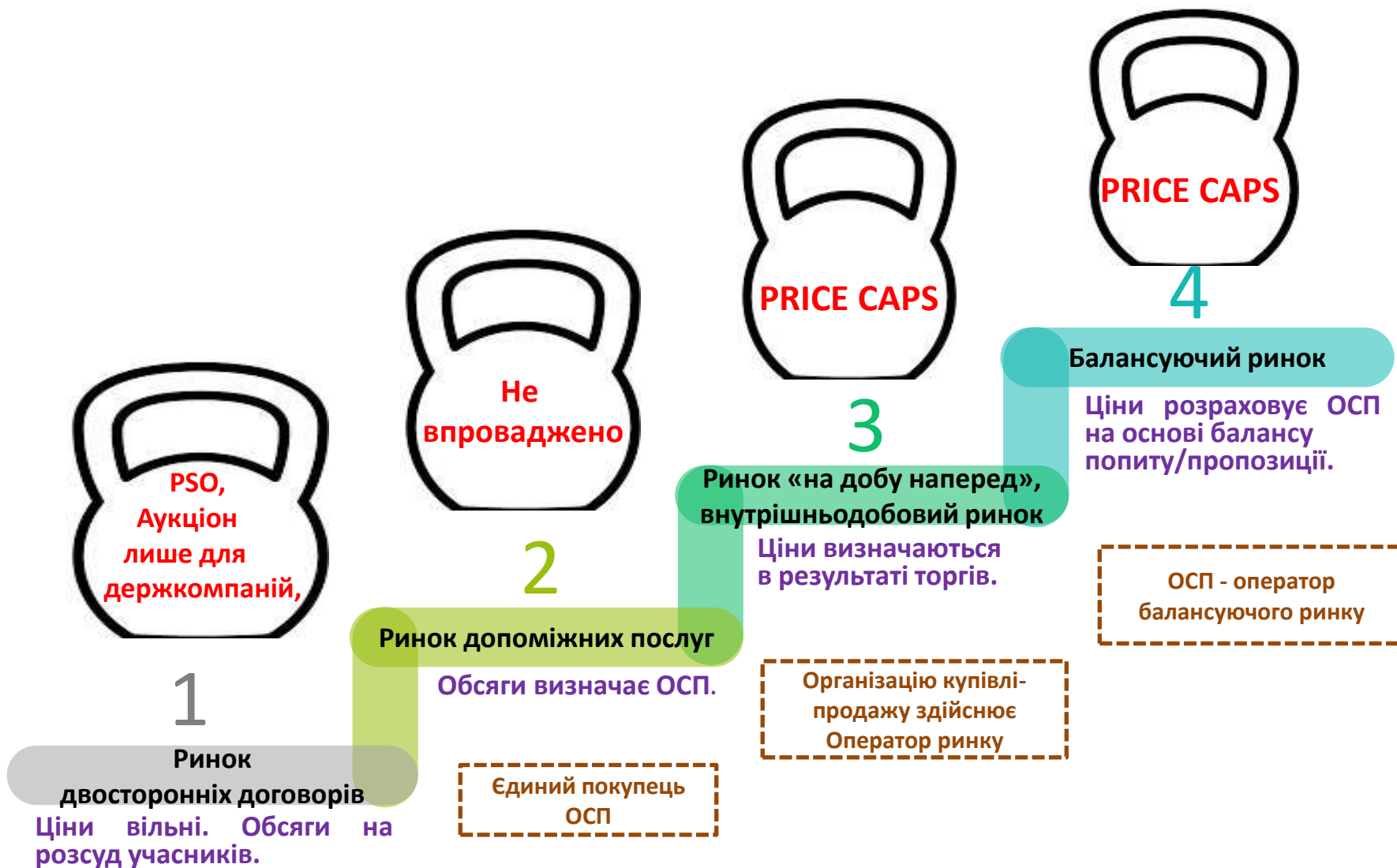

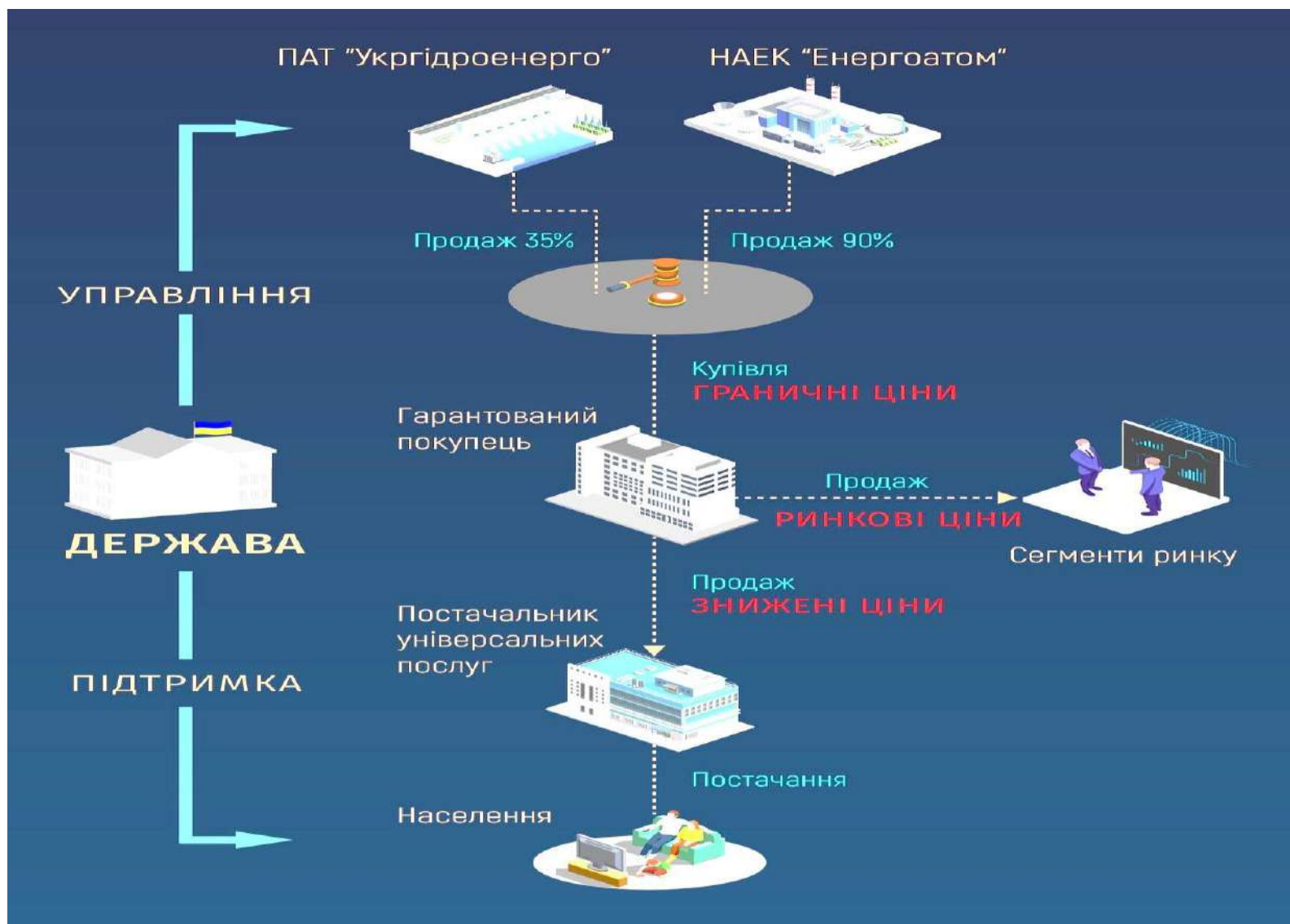
Обсяг ринків електричної енергії

	СВІТОВИЙ ДОСВІД	ОЕС УКРАЇНИ	БУРШТИНСЬКИЙ ОСТРІВ	PRICE CAPS грн/МВт.г
Ринок двосторонніх договорів (РДД)	80%	60%	29 %	—
Ринок «на добу наперед» (РДН)	15%	36%	54 %	День ≤ 2048,23 Ніч ≤ 959,12
Внутрішньодобовий ринок (ВДР)	3%	1%	5 %	День ≤ 2048,23 Ніч ≤ 959,12
Балансуючий ринок (БР)	<2%	3%	12 %	День ≤ 2355,46 Ніч ≤ 1102,99

Обмеження на ринках електроенергії

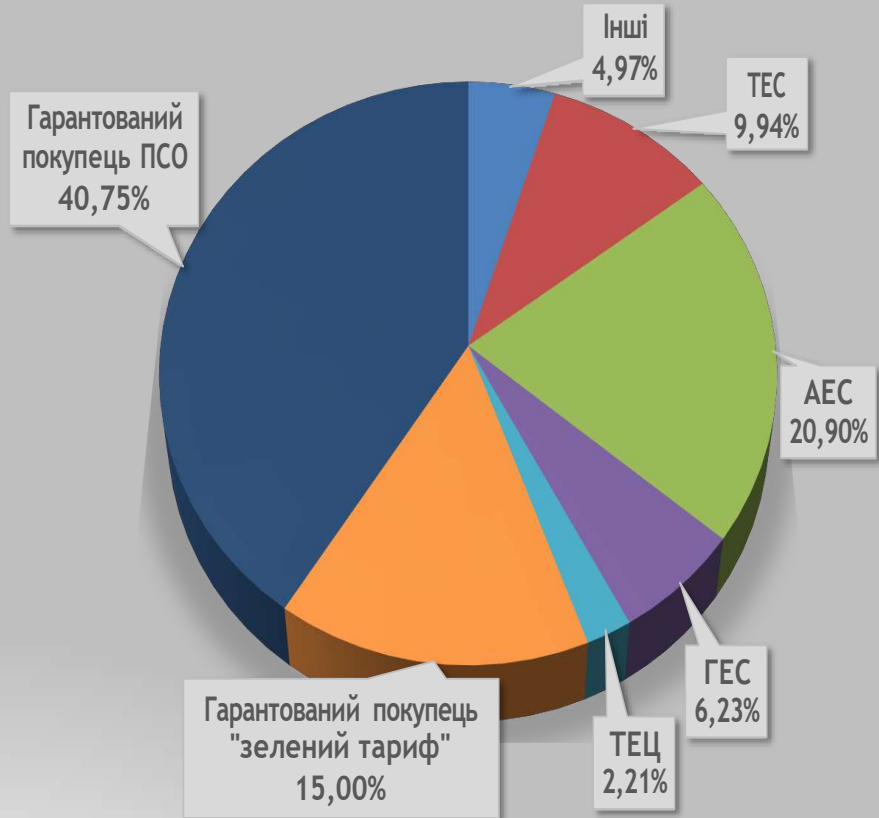

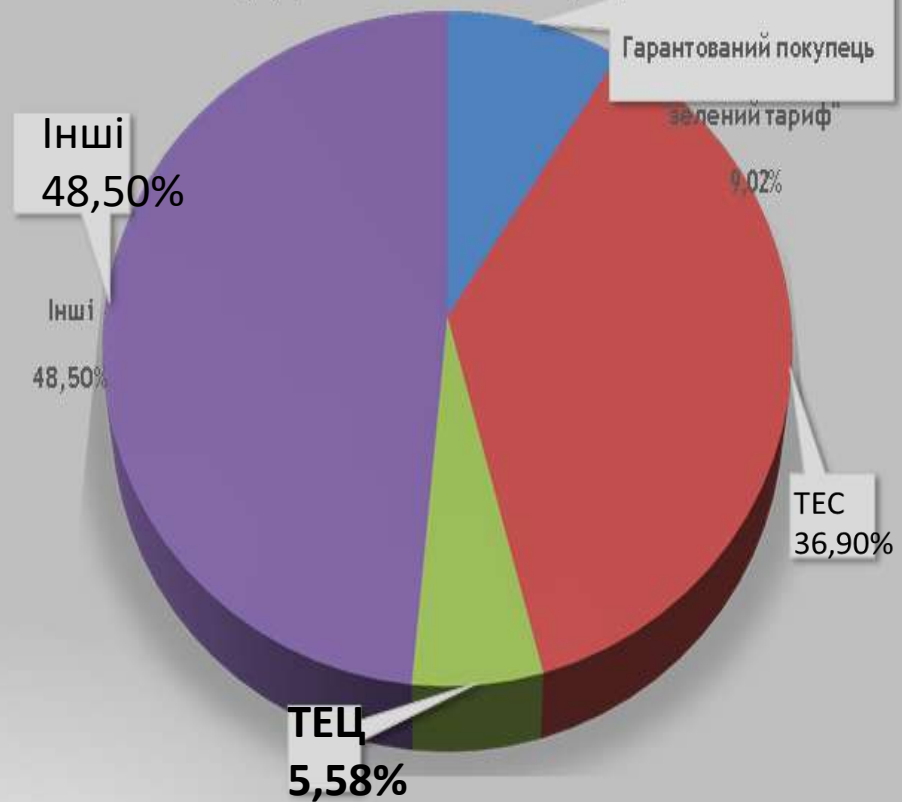
Структура обсягів продажу на РДН у вересні 2019, %

Структура обсягів продажу на РДН
(ОЕС України)

Структура обсягів продажу на РДН
(Бурштинський острів)

*За даними ДП «Оператор ринку»

Основні фактори, що стримують розвиток конкуренції в новій моделі ринку

Основні фактори, що стримують розвиток конкуренції в новій моделі ринку

НЕДОСКОНАЛИЙ МЕХАНІЗМ PSO

Виключення з конкурентних ринків 90% обсягів електроенергії, виробленої НАЕК «Енергоатом» та 35% «Укрідроенерго»

Оператори систем розподілу, Оператор системи передачі та постачальники універсальних послуг мають змогу маніпулювати обсягами фактичних втрат и перепродавати «дешеву» електричну енергію, куплену у «Гарантованого покупця»

Гарантований покупець може отримувати додатковий прибуток за рахунок продажу електроенергії, виробленої НАЕК «Енергоатом» та «Укрідроенерго»

Правила ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку

**Відсутність
обов'язку
заявляти
встановлений
обсяг
щогодини**

**Відсутність
обов'язку
імпортерів
продавати
певний обсяг
на РДН**

**Дефіцит
електро-
енергії в
певні години
добі**

Основні фактори, що стримують розвиток конкуренції в новій моделі ринку

ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТУ

Учасники ринку мають можливість викупати потужності міждержавного перетину та не використовувати їх, що значно зменшує потенціал для імпорту електроенергії

Непроведення річних та місячних аукціонів з продажу доступу до окремих міждержавних перетинів (лише щоденні)

Порядок проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж

Можливість
викупати
міждержавний
перетин і не
здійснювати
імпорт

Відсутність
річних і
місячних
аукціонів з
певними
країнами ЄС

БАР'ЄРИ
для імпорту

Вимоги до біржових аукціонів

Державне регулювання ринку електричної енергії

Встановлення граничних нижніх меж обсягів обов'язкового продажу е/е на РДН

Затвердження НПА, що визначають умови діяльності учасників ринку е/е

Ліцензування діяльності у сфері енергетики

Усунення перешкод та обмежень для торгівлі е/е між учасниками ринків держав – сторін ЄС

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

Моніторинг функціонування ринку е/е та його сегментів

Міністерство енергетики та захисту довкілля України

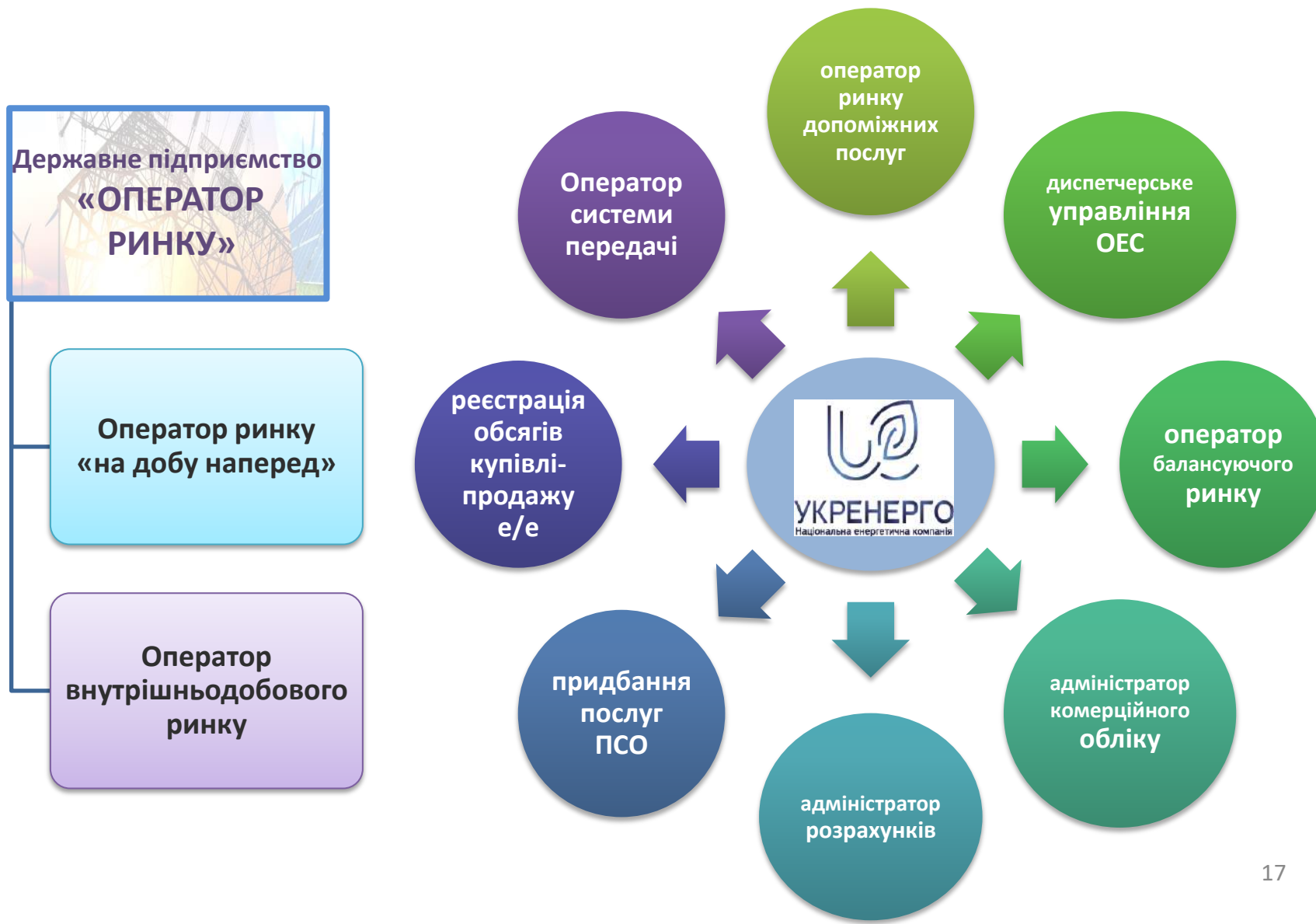

Формування та реалізація державної політики в електроенергетичному комплексі

Забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері нагляду (контролю) у галузях електроенергетики

Затвердження Прогнозного балансу електроенергії

Учасники ринку з функціями органів адміністративно-господарського управління та контролю

Відсутність
заборони на
маніпулювання
ринком та
інсайдерську
діяльність

Відсутність
дієвого
моніторингу
за ринком

Порушення
законодавства
про ЗЕК

Регламент 2011/1227/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25.10. 2011 року про цілісність і прозорість енергетичного ринку (REMIT)

Заборона на інсайдерську торгівлю.

Забороняється будь яка участь або спроба участі у маніпулюванні ринком на оптових енергетичних ринках.

Ефективний моніторинг життєво важливий для виявлення і стримування зловживання правилами діяльності на оптових енергетичних ринках.

Національні регулятори, національні антимонопольні органи повинні співпрацювати для забезпечення скоординованого підходу до боротьби із зловживаннями правилами діяльності на оптових енергетичних ринках.

Для забезпечення скоординованого і послідовного підходу до зловживання правилами діяльності на оптових енергетичних ринках національні регулюючі органи інформують національний антимонопольний орган, якщо у них є вагомі підстави підозрювати наявність порушень антимонопольного законодавства .

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Мінекоенерго (І)

- I. Вжити заходів щодо запровадження повномасштабної біржової торгівлі електричною енергією на ринку двосторонніх договорів, яка має відбуватися на єдиній платформі та, серед іншого, із **дотриманням принципів:**
- **вільного ціноутворення,**
 - **рівновіддаленості організатора торгів,**
 - **знеособлення учасників**, в тому числі продавців електроенергії,
 - **доступності за розміром лотів** для можливості залучення більшої кількості учасників тощо.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Мінекоенерго (II)

II. В установленому порядку здійснити заходи щодо **внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії** для забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, затвердженого постановою КМУ від 05.06.2019 № 483, якими передбачити:

1. Порядок (методику) визначення (розрахунку) обсягів електроенергії, які необхідно придбати ДП «Гарантований покупець» у ДП «НАЕК «Енергоатом» і ПрАТ «Укргідроенерго» для:
 - забезпечення потреб побутових споживачів;
 - компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Мінекоенерго (II) - продовження

В установленому порядку здійснити заходи щодо внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, затвердженого постановою КМУ від 05.06.2019 № 483, якими передбачити:

2. Порядок здійснення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, на яких покладені спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.
3. Зобов'язання здійснення аудиту діяльності ДП «Гарантований покупець», в тому числі в частині цільового використання обсягів електроенергії, яка була куплена/продана на електронних аукціонах та на організованих сегментах ринку електроенергії, а також коштів отриманих/сплачених в результаті здійснення таких операцій, та порядок проведення такого аудиту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Мінекоенерго (III і IV)

- III Вжити заходів для імплементатції в українське законодавство **Регламенту 2011/1227/ЄС** Європейського парламенту та Ради від 25.10.2011 року **про цілісність і прозорість оптового енергетичного ринку**.
- IV Невідкладно інформувати АМКУ про виявлені практики, що призводять до **спотворення або обмеження конкуренції** на ринку електроенергії та факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку електроенергії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

НКРЕКП (І)

- I. Внести зміни до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 308, з метою забезпечення достатнього рівня пропозиції на ринку «на добу наперед» у кожному розрахунковому періоді протягом доби:
 - **виробникам** електричної енергії кожного розрахункового періоду **(щогодини)** заявляти на продаж на ринку «на добу наперед» не менше 10 % їхнього погодинного обсягу відпуску електричної енергії за відповідний період попереднього року;
 - **імпортерам** електричної енергії заявляти на продаж на ринку «на добу наперед» не менше 10 % від їхнього щогодинного обсягу імпорту електричної енергії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

НКРЕКП (II і III)

- II. Внести зміни до Порядку проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, затвердженого постановою НКРЕКП від 28.03.2017 № 426, з метою забезпечення використання користувачами розподіленої пропускної спроможності **прав** на розподілену пропускну спроможність міждержавних перетинів **в обсягах не менших, ніж встановлено НКРЕКП.**

- III. Забезпечити неухильне виконання вимог статті 6 Закону України «Про ринок електричної енергії» шляхом оперативного внесення до Антимонопольного комітету України в установленому порядку, **повідомлення про факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції** на ринку електричної енергії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Державне підприємство
«ОПЕРАТОР
РИНКУ»

ДП «Оператор ринку»

Невідкладно інформувати АМКУ про виявлені практики, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку електричної енергії та **факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції** на ринку електричної енергії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

ПрАТ «НЕК «Укренерго»

- I. Вжити заходів для забезпечення проведення регулярних річних, місячних та добових аукціонів з розподілення пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж, по кожному з міждержавних перетинів, в тому числі, але не виключно, у напрямку Словацької Республіки, та вжити вичерпних заходів для **унеможливлення створення бар'єрів для імпорту** електричної енергії.
- II. Невідкладно інформувати АМКУ про виявлені практики, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку електроенергії та **факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції** на ринку електричної енергії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

**«ГАРАНТОВАНИЙ
ПОКУПЕЦЬ»**

державне підприємство

ДП «Гарантований покупець»

Регулярно оприлюднювати інформацію щодо обсягів та вартості купівлі/продажу електроенергії, а також наданих/отриманих послуг, в розрізі контрагентів з метою забезпечення прозорості та відкритості ДП «Гарантований покупець» в частині виконання PSO на ринку електричної енергії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

АТ«ДТЕК Західенерго»
АТ«ДТЕК Дніпроенерго»
ТОВ«ДТЕК Східенерго»
ПАТ«Донбасенерго»

Вжити заходів щодо здійснення на постійній основі продажу електричної енергії на ринку двосторонніх договорів за результатами електронних біржових аукціонів з продажу електричної енергії або в інший спосіб, який забезпечує прозорість діяльності, вільний доступ та залучення великої кількості покупців.

Антимонопольний комітет України

<http://www.amc.gov.ua/>

*03035, м. Київ, МСП-03680, вул. Митрополіта Липківського, 45 ,
телефон: (044) 251-62-62 факс: (044) 520-03-25*